

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/2013-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. apríla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti J. M., Rakúsko, zastúpeného Advokátskou kanceláriou B., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky Mgr. M. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/164/2007, za účasti Okresného súdu Bratislava IV, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/164/2007 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava IV p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/164/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV j e p o v i n n ý uhradiť J. M. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie B., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 38/2013 z 23. januára 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/164/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 7. mája 2007 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu, v ktorom sa domáhal „*od predávajúceho vrátenia kúpnej ceny, ako aj nákladov, ktoré mu v súvislosti s vkladovým konaním vznikli*“. Z vyžiadaného spisového materiálu vyplynulo, že v napadnutom konaní sťažovateľ uplatňuje nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, náhrady nákladov v súvislosti s nerealizovanou kúpnu zmluvou a náhrady vzniknutej škody.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň sa domáha prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3520/12 doručeným ústavnému súdu 20. decembra 2012, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vo veci bolo nariadených celkom jedenásť pojednávanií.

K celkovej dĺžke konania prispeli aj samotní účastníci konania. Pre neprítomnosť odporcu sa muselo odročiť pojednávanie dňa 25. 7. 2008, 4. 3. 2009, 14. 10. 2009. Tiež pre neprítomnosť navrhovateľa (sťažovateľa) sa odročovalo pojednávanie dňa 25. 7. 2008. Navrhovateľ (sťažovateľ) v konaní žiadal celkom 4 krát o odročenie, resp. poskytnutie lehoty s tým, že sa pokúsi s odporcom vyriešiť spor mimosúdne (dňa 4. 3. 2009, 3. 4. 2009, 22. 4. 2009 a 9. 11. 2011). Považujem za potrebné tiež uviesť, že na pojednávaní dňa 22. 4. 2009 predložil navrhovateľ súdu na schválenie návrh zmierny, súd návrh však nemohol schváliť z dôvodu, že bol nejasný a nevykonateľný.

Poukazujem aj na skutočnosť, že sťažovateľ podaním doručeným súdu dňa 26. 1. 2012, t. j. skoro 5 rokov po začatí konania, rozšíril návrh na začatie konania titulom

náhrady škody. Z dôvodu nutnosti zabezpečenia dôkazov zo strany sťažovateľa bolo preto pojednávanie dňa 8. 2. 2012 na jeho žiadosť odročené.

Ďalej uvádzam, že spis tunajšieho súdu bol za účelom konania a rozhodovania o podaných odvolaniach celkovo trikrát zasielaný na Krajský súd v Bratislave. V obdobiach od 21. 4. 2010 - 23. 5. 2011, 2. 5. 2012 - 19. 7. 2012, 19. 9. 2012 - 2. 11. 2012 sa preto spis nachádzal na krajskom súde.

S poukazom na vyššie uvedené navrhujeme Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby sťažnosť vo vzťahu k Okresnému súdu Bratislava IV ako nedôvodnú zamietol.“

Súčasťou vyjadrenia k sťažnosti bol aj tento prehľad dosiaľ vykonaných procesných úkonov priebehu napadnutého konania, z ktorých vo vzťahu k predmetu sťažnosti boli relevantné tieto:

„Dňa 07. 05. 2007 bol podaný návrh na vydanie platobného rozkazu.

Dňa 16. 08. 2007 bola vec prevedená do oddelenia pre Občianskoprávne veci pod sp. zn. 4 C 164/2007, keďže podľa § 172 ods. 2 OSP platobný rozkaz nemožno vydať, ak by sa mal doručiť odporcovi do cudziny, a vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. M. Š.

Dňa 25. 10. 2007 vo veci bolo nariadené pojednávanie a určený termín na 21. 02. 2008. Z dôvodu reoptimalizácie súdnictva a preloženia vo veci konajúcej sudkyne na Okresný súd v Pezinku sa pojednávanie neuskutočnilo a vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. J. K. dňa 1. 2. 2008.

Dňa 31. 03. 2008 sa konalo prvé pojednávanie na tunajšom súde, na ktorom súd uložil právnenému zástupcovi odporcu do 10 dní oznámiť číslo dedičského konania po nebohom Ing. M. K.

Dňa 25. 07. 2008 sa konalo druhé pojednávanie na tunajšom súde, na ktoré sa navrhovateľ ani odporca neustanovili, hoci tento termín na predošlom pojednávaní zobrali na vedomie.

Dňa 10. 12. 2008 sa konalo tretie pojednávanie na tunajšom súde, na ktorom navrhovateľ požiadal súd, aby bol v konaní vypočutý ako svedok jeho brat Ing. L. M. Súd pojednávanie odročil na deň 04. 03. 2009 s tým, že bude volaný odporca pod hrozbou pokuty a volaný bude aj svedok Ing. L. M.

Dňa 04. 03. 2009 sa konalo štvrté pojednávanie na tunajšom súde, odporca sa na pojednávanie nedostavil. Právny zástupca odporcu požiadal súd, aby bol jeho klient vo veci vypočutý a vec zrozumiteľne vysvetlil a v lehote 10 dní oznámi súdu stanovisko, vyjadrenie a návrh na mimosúdne urovnanie sporu. Navrhovateľ mal v lehote 15 dní doručiť súdu oznámenie, či trvá na návrhu.

Dňa 03. 04. 2009 sa konalo piate pojednávanie na tunajšom súde, na ktorom súd pristúpil k výsluchu odporcu. Súd pojednávanie na žiadosť odporcu na 10 minút prerušil za účelom dohody medzi navrhovateľom a odporcom. Navrhovateľ požiadal súd o lehotu 14 dní, v ktorej mal oznámiť súdu, či berie návrh späť, príp. či žiada schváliť zmier, v ktorom určí formu splátok, t. j. celé znenie zmiernu.

Dňa 22. 04. 2009 sa konalo šieste pojednávanie na tunajšom súde, na ktorom navrhovateľ predložil súdu návrh na schválenie zmiernu. Súd po oboznámení sa s návrhom konštatoval, že predložený návrh nie je jasný, istý, čo do vykonateľnosti, a preto tento návrh v tomto znení neschvaľuje. Právny zástupca odporcu navrhol, aby súd prerušil konanie aspoň na jeden mesiac z dôvodu vypracovania zmlúv a práv výkonu právnych úkonov potrebných k doriešeniu veci. V tejto lehote mal navrhovateľ oznámiť, či návrh berie späť. Pojednávanie bolo odročené na neurčito. Spis bol na lehotu 2 mesiace.

Dňa 03. 09. 2009 boli účastníci predvolaní na pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť dňa 14. 10. 2009.

Dňa 14. 10. 2009 sa konalo siedme pojednávanie na tunajšom súde, na ktoré sa nedostavil odporca a právny zástupca odporcu. Právny zástupca odporcu faxom doručil na súd dňa 13. 10. 2009 ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu pretrvávajúcej práceneschopnosti. Súd pojednávanie odročil na 18. 01. 2010.

Dňa 26. 11. 2009 boli právny zástupca odporcu predvolaný na termín pojednávania, ktoré sa uskutoční dňa 18. 01. 2010. Navrhovateľ zobral termín pojednávania na vedomie.

Dňa 18. 01. 2010 sa konalo ôsme pojednávanie na Okresnom súde Bratislava IV, na ktorý sa nedostavil navrhovateľ bez ospravedlnenia. Ospravedlnenie, ktoré navrhovateľ poslal mailom, bolo zákonnej sudkyňi predložené o 14.25 hod., 40 minút po skončení pojednávania (pojednávanie skončilo o 13.45 hod.). Súd preto v zmysle § 101 ods. 2 OSP pojednával v neprítomnosti navrhovateľa. Právny zástupca odporcu nechal na zvážení súdu, aby boli vypočutí navrhovateľ a odporca, aby sa osobne vyjadrili do zápisnice k

predmetu sporu. Súd návrh na opätovné vypočutie účastníkov zamietol. Súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a stanovil termín vyhlásenia rozsudku.

Dňa 08. 02. 2010 sa konalo deviate pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 4 C 164/2007-85. Predmetný rozsudok tunajšieho súdu bol doručený navrhovateľovi dňa 01. 03. 2010 a odporcovi dňa 15. 02. 2010. Proti rozsudku sa odvolali navrhovateľ (dňa 15. 03. 2010) aj odporca (dňa 01. 03. 2010).

Dňa 17. 03. 2010 súd uznesením vyzval navrhovateľa aj odporcu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Navrhovateľ zaplatil súdny poplatok dňa 09. 04. 2010.

Dňa 21. 04. 2010 bol spis s opravným prostriedkom predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave ako odvolaciemu súdu.

Dňa 28. 05. 2010 bolo tunajšiemu súdu doručené oznámenie, že odporca dňa 12. 05. 2010 zomrel. Oznámenie bolo následne dňa 04. 06. 2010 preposlané Krajskému súdu v Bratislave.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd vo veci čakal na skončenie dedičského konania, ktoré sa viedlo na Notárskom úrade pred notárom JUDr. V. J., sp. zn. 65 D 451/2010, a ktoré sa skončilo vydaním osvedčenia o dedičstve, právoplatného dňa 09. 03. 2011, ktoré mu bolo oznámené prípisom dňa 16. 03. 2011.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 28. 04. 2011 rozhodol o odvolaniach tak, že rozsudok tunajšieho súdu zrušil a vec vrátil na nové konanie. Predmetné uznesenie bolo spolu so spisom doručené tunajšiemu súdu dňa 23. 05. 2011.

Dňa 08. 06. 2011 tunajší súd doručoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

Dňa 12. 08. 2011 bol vo veci určený termín pojednávania na 09. 11. 2011.

Dňa 09. 11. 2011 sa konalo desiate pojednávanie na Okresnom súde Bratislava IV. Pojednávanie bolo prerušené na 15 minút na žiadosť účastníkov za účelom mimosúdneho vysporiadania. Súd pojednávanie odročil na neurčito s tým, že právny zástupca navrhovateľa mal v lehote 10 dní predložiť súdu oznámenie, či navrhovateľ trvá na podanom návrhu, príp. či prišlo k mimosúdnej zmieri.

Dňa 23. 11. 2011 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 08. 02. 2012.

Dňa 26. 1. 2012 doručil právny zástupca navrhovateľa súdu podanie I. čiastočné späťvzatie návrhu a II. rozšírenie návrhu titulom náhrady škody.

Uznesením zo dňa 6. 2. 2012 č. k. 4 C 164/2007-158 súd konanie v časti istiny 1.161,79 € zastavil.

Uznesením zo dňa 6. 2. 2012 č. k. 4 C 164/2007-159 súd pripustil zmenu návrhu na začatie konania. Súd zároveň navrhovateľovi uložil zaplatiť súdny poplatok za zmenu – rozšírenie návrhu na začatie konania.

Dňa 8. 2. 2012 sa konalo v poradí jedenáste pojednávanie, na ktorom navrhovateľ žiadal vypočuť vo veci svedka L. M. a žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu zabezpečenia dôkazov na preukázanie škody, ktorá vznikla z neplatného právneho úkonu. Pojednávanie bolo odročené na deň 28. 3. 2012.

Dňa 22. 2. 2012 bolo súdu doručené odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu zo dňa 6. 2. 2012 č. k. 4 C 164/2007-158.

Na pojednávaní dňa 28. 3. 2012 bol vypočutý navrhovateľom navrhnutý svedok a bolo odročené na neurčilo, za účelom predloženia spisu na odvolací súd na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Dňa 30. 4. 2012 tunajší súd vyhotovil predkladaciu správu na odvolací súd Krajský súd v Bratislave, ktorému bol spis doručený dňa 2. 5. 2012.

Dňa 19. 7. 2012 bol spis vrátený z odvolacieho súdu bez rozhodnutia o podanom odvolaní ako predčasne predložený.

Uznesením zo dňa 25. 7. 2012 č. k. 4 C 164/2007-207 tunajší súd konanie v časti úrokov z omeškania vo výške 10 % zo sumy istiny 1.161,7 € od 13. 5. 2004 až do zaplatenia zastavil a rozhodol tiež o náhrade trov konania.

Dňa 22. 8. 2012 bolo súdu doručený návrh navrhovateľa na doplnenie uznesenia zo dňa 25. 7. 2012 č. k. 4 C 164/2007-207, resp. odvolanie.

Dňa 17. 9. 2012 tunajší súd vyhotovil predkladaciu správu na odvolací súd Krajský súd v Bratislave, ktorému bol spis doručený dňa 19. 9. 2012.

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 27. 9. 2012 č. k. 2 Co 287/2012-215 napadnuté uznesenie tunajšieho súdu zo dňa 6. 2. 2012 č. k. 4 C 164/2007-158 v spojení s uznesením zo dňa 25. 7. 2012 č. k. 4 C 164/2007-207 v napadnutej časti potvrdil. Predmetné uznesenie odvolacieho súdu bolo doručené na tunajší súd spolu so spisom dňa 2. 11. 2012.

Dňa 5. 11. 2012 tunajší súd doručoval predmetné uznesenie odvolacieho súdu účastníkom.

Dňa 28. 11. 2012 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 9. 1. 2013.“

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že ostatným úkonom vo veci je nariadenie termínu pojednávania (3. apríla 2013) na 15. máj 2013.

K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti doručenému ústavnému súdu 20. decembra 2012 zaujal stanovisko sťažovateľ podaním z 26. marca 2013, v ktorom okrem iného uviedol:

„K predsedníčkou namietanému rozsudku Okresného súdu Bratislava IV 4 C/164/2007-85 zo dňa 8. 2. 2010 poukazujeme na to, že predmetný rozsudok okresného súdu nikdy nenadobudol právoplatnosť, pričom z dôvodov zmätočnosti a procesných pochybení bol po 4 rokoch vedenia predmetného sporu odvolacím súdom zrušený a vrátený súdu prvého stupňa na ďalšie konanie...

V prípade rozsudku zo dňa 8. 2. 2010 sa nejednalo o rozhodnutie v relatívne krátkom čase, keď predmetné rozhodnutie bolo vydané po 2 rokoch a 9 mesiacoch od začatia konania, no aj napriek tomu okresný súd nebol schopný vo veci vydať riadne rozhodnutie bez akýchkoľvek väd za dodržania všetkých procesných pravidiel. Pre chyby, na ktoré poukázal aj odvolací súd, sa dĺžka predmetného konania predĺžila aj o obdobie odvolacieho konania 9 Co/147/2010 vedeného na Krajskom súde v Bratislave, teda o obdobie vyše 1 roka, za ktoré nesie zodpovednosť práve okresný súd ako súd prvého stupňa...

Čo sa týka mimosúdnych riešení sporu, sťažovateľ poukazuje na to, že to nebol on, ktorý navrhol mimosúdne urovnanie sporu. Mimosúdne urovnanie sporu navrhla strana žalovaného na 4. pojednávaní zo dňa 4. 3. 2009 a sťažovateľ aj vzhľadom na dĺžku doterajšieho konania (od podania žalobného návrhu uplynuli už vyše 2 roky bez toho, aby sa vec aspoň čiastočne priblížila k rozhodnutiu v merite veci) súhlasil s prípadným mimosúdny m riešením, ktorým by došlo k uspokojeniu jeho nárokov v oveľa kratšom čase ako by to bolo v prípade pokračujúceho konania súdu (súd vo veci postupoval pomerne pasívne). Na pojednávaní zo dňa 3. 4. 2009 došlo k uznaniu nároku žalovaného a na nasledujúcom pojednávaní sťažovateľ v snahe ukončenia sporu na základe predošlých vyjadrení strany žalovaného predložil súdu návrh zmiery, avšak tento zmier nebol súdom

schválený. Nakoľko aj napriek avizovanému mimosúdneho urovnaniu sporu nedošlo k tomuto urovnaniu, sťažovateľ musel na pokračovaní konania 4 C/164/2007 zotrvať...

K okresným súdom namietanému rozšíreniu žaloby zo dňa 26. 1. 2012, ktoré má mať podľa názoru okresného súdu podiel na vzniku zbytočných prietáhov v predmetnom konaní, uvádzame, že s takýmto názorom nesúhlasíme. Predmetným podaním sťažovateľ rozšíril svoj návrh o náhradu škody len v otázke výšky predmetnej škody, pričom čo sa týka dôvodu uplatneného nároku, sťažovateľ zotrval na dôvodoch uvedených v návrhu zo dňa 7. 5. 2007.

Predsedička okresného súdu v závere svojho vyjadrenia zároveň poukázala na trojnásobné predloženie spisového materiálu odvolaciemu súdu.

Čo sa týka prvého predloženia spisového materiálu odvolaciemu súdu (v období od 21. 4. 2010 do 23. 5. 2011) aj vzhľadom na už vyššie uvedené poukazujeme na to, že sťažovateľ nemôže za toto predĺženie lehoty konania niesť zodpovednosť, nakoľko k predmetnému predĺženiu došlo na základe vadného rozhodnutia a nesprávneho procesného postupu súdu prvého stupňa. Skutočnosť existencie väd rozhodnutia, ako aj procesného pochybenia súdu prvého stupňa konštatoval aj Krajský súd v Bratislave vo svojom zrušujúcom uznesení zo dňa 28. 4. 2011 (sp. zn. 9 Co/147/2010). Preto aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (Bock Case) je predmetné predĺženie lehoty o obdobie odvolacieho konania potrebné pričítať práve Okresnému súdu Bratislava IV.

K predsedníčkou okresného súdu namietanému druhému predloženiu spisového materiálu uvádzame, že takto predložený spis bol dňa 19. 7. 2012 krajským súdom vrátený ako predčasne predložený, teda na základe opätovného pochybenia okresného súdu. Z uvedeného dôvodu za predĺženie lehoty konania o ďalšie 2 mesiace (od 2. 5. 2012 do 19. 7. 2012) nesie zodpovednosť (práve z dôvodu jeho pochybenia) Okresný súd Bratislava IV, ktorý predmetný spisový materiál odvolaciemu súdu predčasne predložil.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 12. decembra 2012, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory o vydanie bezdôvodného obohatenia, zaplatenie pohľadávok a ich príslušenstva a náhrady vzniknutej škody vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Tento záver sa podľa názoru ústavného súdu vzťahuje aj na napadnuté

konanie. Ku skutkovej a právnej zložitosti veci je potrebné napokon ešte uviesť, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti netvrdil, že by napadnuté konanie malo byť osobitne právne alebo skutkovo zložitú.

2. Čo sa týka správania sťažovateľa ako účastníka konania v procesnom postavení žalobcu, ústavný súd pripúšťa jeho určitý podiel na spomalení priebehu napadnutého konania najmä v súvislosti s podaním, ktorým žiadal pripustenie zmeny petitu žaloby, ale aj v súvislosti s opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania z dôvodu realizácie aktivít, ktorých cieľom bolo uzavretie dohody o mimosúdnom vysporiadaní veci. Tieto skutočnosti podľa názoru ústavného súdu neovplyvnili rozhodujúcou mierou doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd ich však zobral do úvahy pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľa došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní hodnotí v zásade ako plynulý, no zároveň poznačený neefektívnosťou a nesústredenosťou.

O neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí najmä skutočnosť, že krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 147/10 z 28. apríla 2011 odvolaniami sťažovateľa aj odporcu napadnutý rozsudok okresného súdu sp. zn. 4 C/164/2007 z 8. februára 2010 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Príkladom odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle citovaného ustanovenia je okrem iných aj prípad, kedy súd vec prejednal v rozpore s ust. § 101 ods. 2 O. s. p. v neprítomnosti účastníka tak, ako sa to stalo aj v prejednávanej veci pred súdom prvého stupňa. Účastník má právo, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR). Nie je však vylúčené, aby súd vec prejednal a rozhodol bez prítomnosti účastníka; je však vždy povinný poskytnúť mu možnosť, aby na jej prejednaní bol prítomný. Ustanovenie § 115 O. s. p. ukladá súdu, aby na nariadené pojednávanie predvolal účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná; potom je len na účastníkovi, či svoje právo využije, či nevyužije. Podľa § 101 ods. 2 O. s. p. totiž súd pokračuje v konaní, aj keď

sú účastníci nečinní, ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie bez toho, že by požiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd prejednať vec v jeho neprítomnosti. Súd tak môže v zmysle cit. ustanovenia prejednať vec v neprítomnosti riadne predvolaného účastníka za predpokladu, že neprítomný účastník nepožiadal – z dôležitého dôvodu – o odročenie pojednávania. Pritom sa v súdnej praxi ustálil názor, že ospravedlnenie neprítomnosti účastníka na pojednávanie nie je bez ďalšieho aj žiadosťou o odročenie pojednávania v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. (pozri R 79/1994 Zbierky rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky).

Z obsahu spisu je zrejmé, že na predposledné pojednávanie na súde prvého stupňa, nariadené na 18. januára 2009, súd síce predvolal všetkých účastníkov, navrhovateľ sa na nariadené pojednávanie nedostavil, svoju neprítomnosť ospravedlnil včas (č. l. 81a), pretože z E-mailovej správy je preukázané, že navrhovateľ ospravedlnenie odoslal o 12:07 hod., pojednávania začalo o 13:00 hod., a preto z dôvodu chybného administratívneho postupu súdu nemôže byť navrhovateľ ukrátený na svojich právach. Súd prvého stupňa na začiatku pojednávania napriek ospravedlneniu navrhovateľa konštatoval neprítomnosť navrhovateľa s tým, že sa neospravedlnil a vec prejednal v jeho neprítomnosti, na tomto pojednávaní súd vykonal dôkazy a na následnom pojednávaní dňa 8. 2. 2010 – na ktoré už navrhovateľa nepredvolal – o uplatnenom nároku rozhodol. Takýto postup súdu prvého stupňa považuje odvolací súd za chybný a v rozpore s § 101 ods. 2 a § 122 a nasl. O. s. p. a v takomto prípade aj konanie pred súdom treba považovať za zmätočné.

V posudzovanej veci ak teda súd na pojednávaní, pri ktorom došlo len k vyhláseniu rozsudku (§ 156 ods. 2 OSP), nevyrozumel navrhovateľa, týmto postupom bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.“

Ústavný súd v rámci svojej judikatúry už uviedol, že ak je konanie pred všeobecným súdom poznačené zbytočnými priet'ahmi v dôsledku neefektívnej činnosti, postačuje len vymedzenie najzávažnejších príkladov takejto neefektívnej činnosti, ktoré možno kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy (m. m. II. ÚS 131/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) taktiež uviedol, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol.

Postup okresného súdu bol poznačený aj nesústredenosťou. Proti uzneseniu okresného súdu zo 6. februára 2012, ktorým bolo rozhodnuté o zastavení konania „v časti istiny 1 161,79 €“, podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 22. februára 2012. Krajský súd súdny spis okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní prípisom z 30. mája 2012 vrátil ako predložený predčasne, keď uviedol:

„Odvolací súd vracia spis vo veci sp. zn. 4 C 164/2007 ako predčasne predložený, pretože z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa nerozhodol o celom uplatnenom nároku a ani o trovách konania. V danej veci navrhovateľ podaním zo dňa 22. 01. 2012 na č. l. 15 zobral návrh o zaplatenie 1.161,79 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 10 % zo sumy 1.161,79 eur od 13. 05. 2004 až do zaplatenia späť a žiadal konanie vo veci podľa § 96 O. s. p. zastaviť.

Súd prvého stupňa uznesením zo dňa 06. 02. 2012 zastavil konanie o zaplatenie 1.161,79 eur. Z obsahu spisu vyplýva, že konanie nebolo zastavené ohľadne úrokov omeškania tak ako to žiadal navrhovateľ v tomto podaní. V odvolaní zo dňa 22. 02. 2012 navrhovateľ namietal, že súd nerozhodol o úrokoch z omeškania a preto je jeho rozhodnutie nesprávne. Pretože súd nerozhodol o úrokoch z omeškania, nie je možné preskúmať napadnuté uznesenie v časti nároku o zaplatenie úrokov z omeškania, pokiaľ súd o tom nerozhodol. Bude preto potrebné, aby súd najskôr rozhodol o späťvzatí o zaplatenie úrokov z omeškania a až potom je možné spis predložiť odvolaciemu súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní ohľadne tohto nároku. Súď tiež nerozhodol o trovách konania a navrhovateľ v odvolaní namieta skutočnosť, že rozhodnutie ohľadne trov konania je nesprávne. Nie je možné preskúmať rozhodnutie o trovách konania, keď súď zatiaľ o trovách nerozhodol a vo výroku vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti vo veci samej. Bude preto potrebné najskôr rozhodnúť o späťvzatí návrhu o zaplatenie

úrokov z omeškania a o trovách konania a až následne je možné predložiť spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní.“

Dôsledky nesústredenosti svojho postupu okresný súd odstránil v súlade s usmernením krajského súdu vydaním uznesenia z 25. júla 2012, ktorým konanie „*v časti úrokov z omeškania vo výške 10 % zo sumy 1 169,79 € (správne má byť 1 161,79 €, pozn.)*“ zastavil a až po jeho doručení účastníkom konania krajskému súdu opätovne predložil na rozhodnutie uznesenie zo 6. februára 2012 napadnuté odvolaním, čo nepochybne tiež prispelo k predĺženiu napadnutého konania.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 287/2012 z 27. septembra 2012 (okresnému súdu predložené 2. novembra 2012) „*uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 06. 02. 2012 č. k. 4 C 164/2007-158 v spojení s uznesením zo dňa 25. 07. 2012 č. k. 4 C 164/2007-207 vo výrokoch, ktorým súd zastavil konanie v časti istiny 1 169,79 eur (správne má byť 1 161,79 eur, pozn.) a úrokov z omeškania vo výške 10 % zo sumy 1 169,79 eur (správne má byť 1 161,79 eur, pozn.) od 13. 05. 2004 až do zaplatenia potvrdil*“.

Napadnuté konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, pretože zostáva ešte rozhodnúť aj o nároku na náhradu škody uplatnenom sťažovateľom v priebehu konania. Túto zmenu petitu žaloby okresný súd pripustil uznesením zo 6. februára 2012.

Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C/164/2007 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Okrem iného uviedol, že *„Namiesto promptného rozhodnutia sa stal obeťou nekonečne vlečúceho sa konania, ktoré okrem stresových situácií spôsobených právnou neistotou prináša aj zvyšujúce sa náklady na vedenie sporu...“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho

porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 C/164/2007 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom Advokátskou kanceláriou B., s. r. o.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 254,32 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,63 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 269,58 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet Advokátskej kancelárie B., s. r. o., B. (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. apríla 2013